

מהירות מופרזת – כיצד ניתן לתקוף את חוקיות המדידה?

תקפות מכשירי המדידה – לעיתים הנהג יזוכה מעבירת המהירות המיוחסת לו. כיצד? קראו ולמדו

מאת עו"ד ארז רופא
פורסם בתאריך 11.10.2016

אחד הגורמים לתאונות דרכים בישראל הינו נהיגה במהירות מופרזת העולה על המותר. בכדי לנסות ולמגר את התופעה, בתי משפט נוטים להטיל עונשים כבדים על נהגים בהתאם לחומרת העבירה, ותק הנהג, וההרשעות הקודמות שקיימות לחובתו. המהירות המותרת בישראל בדרך עירונית היא 50 קמ"ש, למעט מקומות שבהם מוצבים שלטים המורים לנהוג במהירות אחרת. המהירות משתנה מכביש לכביש בהתאם לשילוט.

אכיפת עבירות מהירות ע"י המשטרה

נהיגה במהירות מופרזת מהווה עבירה מכוח תקנה 54 לתקנות התעבורה. משטרת ישראל פועלת בדרכים שונות כדי לאכוף את החוקים הללו באמצעים שונים, בין היתר במכשירים מסוג:

* מצלמות חדישות מסוג א3.

* מכשירי מדידה מסוג ממל"ז אולטרה לייט, LTI 20-20 ועוד.

נהיגה במהירות של מ – 21 ועד 30 קמ"ש מעל המותר – דינה קנס של 750 ש"ח ו – 8 נקודות

מה העונש על נהיגה במהירות מופרזת?

נהיגה בדרך עירונית במהירות של עד 20 קמ"ש מעל המותר דינה קנס של 250 ש.

נהיגה במהירות של מ – 21 ועד 30 קמ"ש מעל המותר – דינה קנס של 750 ש"ח ו – 8 נקודות.

נהיגה במהירות של 31 קמ"ש מעל המותר – 10 נקודות, פסילת רשיון במקום ל – 30 יום והזמנה לדיון.

מה צריך להוכיח בקשר למכשיר המדידה?

פסק דין בראונשטיין קבע, כי על התביעה להוכיח שלושה מרכיבים על מנת ש "נעילת המכשיר על רכב תוכר כתקינה".

א. תקינותו של המכשיר.

ב. הפעלת המכשיר על ידי שוטר מיומן.

ג. השוטר שמר על כללים שעיקרם להבטיח כי הפעלת המכשיר נעשתה באופן נכון, וכי המהירות שהתקבלה בצג מייצגת את מהירות הרכב הנלכד, וכי לא היו הפרעות אשר יכולות לגרום לכך שהצג הראה מהירות שגויה.

יפים לעניין זה דבריו של כב' השופט מלץ בפס"ד בראונשטיין: "הוכחת עבירה המתבססת על הפעלתו של מכשיר אלקטרוני, מטבע ברייתה מחייבת להוכיח כחלק בלתי נפרד ממערכת ראיונית כמה נתוני יסוד, לא די לה לתביעה בהוכחת התביעה הסתמית שהצג על המכשיר הראה מהירות פלונית, היא חייבת להוכיח כי כל מה שהראה הצג, אכן מבטא את המהירות הנכונה של רכבו של הנאשם, שכן מכשיר בלתי מכוון, או חוסר מיזמנות של המפעיל, או הפעלה בלתי נכונה של המכשיר, יכול שיתנו תוצאה שונה מן המהירות האמיתית של הרכב".

הדרישה הראשונית, לביסוס הרשעה בעבירה של נהיגה מעל המותר היא תקינותו של המכשיר. בהיותו מכשיר אלקטרוני, הניתן לקלוקלים ולסטיות, חובה על המדינה להראות, כי המכשיר, שעל פי מדידותיו היא מבקשת להרשיע, אכן היה תקין בעת שהראה שהנהג אכן עובר על המהירות המותר

תקינות מכשיר המדידה

על מנת לבסס הרשעה בעבירה של נהיגה במהירות העולה על המותר בעקבות מדידה אלקטרונית על התביעה המשטרית להוכיח, כי המכשיר היה תקין בעת הפעלתו. המינימום הנדרש לצורך זה הוא ראיה, שהשוטר המפעיל בדק את המכשיר ומצאו תקין לפני צאתו למשמרת ואחרי סיומה, בשלוש בדיקות:

א. בדיקה על ידי הפעלת המתגים כמפורט החוברת הניהול.

ב. בדיקת קולנים המפורטת בחוברת הניהול.

ג. בדיקת השוואה בין המהירות המופיעה על הצג הימיני לבין זו המופיעה על פני לוח מד המהירות.

ד. דרישה נוספת כתנאי להרשעה היא, שהתביעה תוכיח, כי המכשיר הופעל על ידי שוטר מיזמן. זוהי שאלה של הערכה שעל השופט להחליט בה.

הדרישה הראשונית, לביסוס הרשעה בעבירה של נהיגה מעל המותר היא תקינותו של המכשיר. בהיותו מכשיר אלקטרוני, הניתן לקלוקלים ולסטיות, חובה על המדינה להראות, כי המכשיר, שעל פי מדידותיו היא מבקשת להרשיע, אכן היה תקין בעת שהראה שהנהג אכן עובר על המהירות המותרת.

במרוצת השנים ניתנו מספר פסקי דין על ידי הערכאות השונות, ובעקבותיהם, כדי להבטיח את תקינות המכשיר נעשות פעולות הללו, בדיקת המכשיר נעשית פעמיים בכל משמרת, בתחילתה ובסיומה.

לצרכי הרשעה בעבירת מהירות, חובה על המשטרה להוכיח כי נשמרו על ידי המפעיל כללים מסוימים, שעיקרם להבטיח כי הפעלת המכשיר נעשתה באופן המבטיח כי מה שהראה המכשיר מייצג נאמנה את מהירותו של הרכב הנמדד, וכי לא היו הפרעות שיכולות לגרום לכך שהצג הראה מהירות שגויה.

חובת ההוכחה - על התביעה

החובה להוכיח את תקינות המכשיר רובצת מן ההתחלה על התביעה כחלק מראיותיה, ואין הנאשם חייב לדלות מאמתחתה ראיות היכולות להרשיעו. קווי מתח, כלי רכב נוספים ותנועה של רכבת שנוסעת במקביל עלולים לשבש את נכונות המדידה.

בע"פ 240/86, סבר בית המשפט, כי על התביעה להוכיח ע"י עדות ברורה את תקינותו של המכשיר, כאשר המינימום הנדרש הוא בדיקתו ע"י המפעיל בתחילת המשמרת וסופה.

בע"פ (חי) 823/85 הייתה השאלה שבמחלוקת, אם חייבת התביעה להוכיח היעדרם של קווי מתח חשמל במסגרת ראיותיה. באף אחד מפסקי דין אלה לא נקבעו כללים בדבר מהות הראיות הראשוניות שעל התביעה להוכיח.

בע"פ 392/02 בית משפט המחוזי בנצרת, מ"י נגד שמשון אשד, טען הנהג שנמדד כי נסע במהירות העולה על המותר, כי שעה שנעצר על ידי השוטר עקף רכב אחר, ולא יתכן שהשוטר הבחין בו. בדיון העיד הנהג כי עקף רכב, השוטר טעה בזיהוי ולכן איבד קשר עין עם רכבו.

כיוול מכשיר המדידה

כמו-כן חובה על התביעה להוכיח כי המכשיר היה מכויל.

בעפ"ת 37108-08-10 מדינת ישראל נגד אילן שבע, כפר הנאשם באמינות הפעלת המכשיר, וטען כי אין המכשיר מכויל כדיון.

אחת הבדיקות הנדרשות בטרם הפעלה ע"י השוטר הינה בדיקת המכשיר מול מטרה מרוחקת 60 מטר בדיוק. בדיון בתיק הנ"ל העיד השוטר בחקירה הנגדית, כי לא וידיא כי הבדיקה נעשתה מול מטרה במרחק של 60 מטרים בדיוק. בתום פרשת התביעה נטען, כי אין להשיב לאשמה, זאת בהסתמך על ע"פ 5355/08 מ"י נ' לוי, לפיו לא ניתן להרשיע נאשם ללא הוכחת כיוול המכשיר.

בית המשפט זיכה את הנאשם בתיק הנ"ל, בהתבסס על קביעת בית המשפט המחוזי בפרשת לוי, קבע כי, לא ניתן להרשיע נאשם בעבירה זו בהתבסס רק על מדידת המכשיר ללא תעודת כיוול. בית המשפט קבע כי, בהיעדר תעודת כיוול, לא ניתן להגיע לתוצאה המרשיעה.

מתי ניתן לטעון לחוסר אשמה?

נאשם שהיה בעת עקיפה, או שרכבו נעקף בעת מדידה יכול לטעון לחוסר אשמה, זאת בהתאם להנחיות המשטרה, וקובץ הנהלים:

"המפעיל ישמור על קשר עין עם הרכב הנמדד במשך כל זמן המדידה עד לעצירתו ע"י המפעיל או ע"י האתת"

"ההפעלה תעשה כלפי רכב שכל חלקיו הניתנים להראות גלויים לעיני המפעיל"
כך למשל נקבע בע"פ 46821/01 גבריאלי לוי ואח' נגד מדינת ישראל.

מכשיר ממל"ז תקין המופעל בדרך בה אין מכשולים פיסיים, וקיים קשר עין ישיר בינו לבין רכב מטרה הנוסע בודד בנתיבו, אמור למדוד בדיוקנות את מהירותו של הרכב.

בתיק 17717/97 מדינת ישראל נגד נחמיה ואח' נקבע כלל "אכיפה מפרידה": אין להפעיל ממל"ז כלפי כלי רכב המוסתר בחלקו על ידי רכב אחר או עצם אחר, ואף אין להפעיל ממל"ז כלפי רכב שחלקים ממנו נראים לעיני המפעיל כמשיקים לרכב אחר. יש להפעיל ממל"ז אך ורק כלפי רכב שכל חלקיו הניתנים להראות גלויים.

בעפ"ת 37056-01-14 ברנסון נגד מדינת ישראל, השוטר המודד לא הציג תעודת הסמכה בבית המשפט, ובימ"ש זיכה הנאשם מכל אישום. השוטר המודד נשאל בבית המשפט האם הוא מסוגל להציג תעודת הסמכה, אך ענה כי מדובר בתעודה גדולה שלא נוח לשאתה. לכן, תעודה זו לא הוצגה. משכך נטען, שהמאשימה לא עמדה בתנאי הבסיסי, והוא הוכחה כי מי שהפעיל את הממל"ז אכן היה כשיר לכך והוסמך להפעיל את המכשיר. שנית, הנהג טען, כי הדו"ח אותו מילא מפעיל הממל"ז לא מולא כנדרש, וזאת בהקשר לסעיף 3 לטופס ההפעלה שם נדרש המפעיל למלא "וי" כאשר הרכב בו נוסע הנהג הוא רכב דו גלגלי. באותו סעיף נדרש המפעיל להתייחס לשאלה האם בעינית הכיוון לא היה כלי רכב אחר הנע בכיוון תנועתו של הרכב הדו גלגלי מצדדיו ומאחוריו. בשל שני המחדלים הללו, בית המשפט זיכה את הנאשם מהאישום שיוחס לו.

אודות עו"ד ארז רופא

עו"ד ארז רופא, אחד מעורכי הדין הבולטים והמובילים בארץ בענייני תעבורה, ייצג אלפי לקוחות לאורך השנים, בכל הערכאות המשפטיות. הוא מייצג אותם נאמנה ומתוך נחישות למצות את זכויותיהם. כמו כן הוא משמש כסניגור צבאי, ואף מורשה כנוטריון מטעם לשכת עורכי הדין בישראל.

072-2598996